

Jūsu veselībai – profilaktiskās apskates un potes

Ģimenes ārsti Ķekavas novadā savā praksē bieži vien saskaras ar to, ka pacienti nav pietiekami informēti par iespējām savas veselības uzlabošanai. Šoreiz runa būs par valsts apmaksātajām profilaktiskajām apskatēm un potēm gan mazajiem, gan lielajiem pacientiem.

Nemot vērā to, ka šis klāsts ir pietiekami plašs, informācija būs lasāma gan šā izdevuma „Ķekavas Novads” numurā, gan arī nākamajā.

Grūtniecība

Valsts apmaksātu grūtniecības novērošanu veic ģimenes ārsts, vecmāte vai ginekologs, kurš ir ligumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu (NVD). Grūtniecības novērošanas shēmu var aplūkot interneta vietnē www.vmnvd.gov.lv, sadaļā „Veselības aprūpes pakalpojumi”, „Grūtniecības novērošana un dzemdības”.

Grūtniecības trešajā trimestrī pacientēm jāizvēlas ģimenes ārsts vai primārās aprūpes pediatrs, kas veiks jaundzimušā bērna veselības aprūpi pēc piedzimšanas. Pacientei jāpiesakās uz vizīti pie ģimenes ārsta, kurš izskaidros profilaktiskos pasākumus, kādus veiks jaundzimušajam dzemdību iestādē un patronāžas pieteikšanas kārtību. Vizītes noslēgumā ģimenes ārsts izsniegs izziņu ar savas prakses datiem (adresi, tālruna numuru, faksu, e-pastu) un informāciju par pieņemšanas laikiem.

Jaundzimušajiem (0–28 dienas) dzemdību iestādē

0–12 stundas – vakcinācija pret B hepatītu tikai riska grupas jaundzimušajiem, kuru mātēm analizēs ir pozitīvs B hepatīta virsmas antigēns (HBsAg) vai nav veikta pārbaude.

1. dienā – K vitamīns perorāli (pilieni iekšķīgi) vai intramuskulāri (injekcija muskulī). Gadījumā, ja K vitamīns saņemts, lietojot pilienus iekšķīgi, tas jāsaņem 1 nedēļas un 1 mēneša vecumā. K vitamīna injekcija muskulī jāsaņem vienu reizi. Attiecīgu K vitamīna ievadīšanas formu izvēlas dzemdību iestāde un atspoguļo medicīnas dokumentos.

2.–5. dienā tiek veikta vakcinācija pret tuberkulozi (BCG), kreisajā pleciņā ar ļoti smalku adatu ādā tiek ievadīts 0,05 ml vakcīnas šķīduma.

3.–4. dienā tiek veikta dzirdes pārbaude ar otoakustiskās emisijas metodi (OAE).

3.–5. dienā tiek veikta pārbaude iedzimtām vielmaiņas slimībām – jaundzimušajam noņem asins paraugu (dūriens papēdī vai kājas iekški) un nosaka fenilalanīnu un tireotropo hormonu. Fenilalanīns ir neaizstājamā aminoskābe, kuru cilvēkam obligāti jāuzņem ar pārtiku, tā bioķīmisko procesu traucējumi izraisa iedzimtu slimību fenilketonūriju (FKU), kad nekavējoties nepieciešama speciāla diēterapija – uzturs bez fenilalanīna. Paaugstināts tireotropais hormons (TSH) norāda uz iedzimtu vairogdziedzera mazspēju, un nekavējoties nepieciešama bērnu endokrinologa konsultācija. Ja analīzes ir normas robežās, speciāls paziņojums

no ģenētiskās laboratorijas nesekos. Atkārtoti veic pārbaudi līdz 28. dzīves dienai, ja pirmais izmeklējums veikts pirms trešās dzīves dienas.

Ambulatori pēc izrakstīšanas no dzemdību iestādes

• Ģimenes ārsta veikta apskatēmājās – vienu reizi pirmajās trīs dienās pēc izrakstīšanas no dzemdību iestādes vai vienu reizi pirmajās sešās dienās pēc bērna dzimšanas, ja bērns dzimis plānotās ārpusstacionāra dzemdībās (mājdzemdībās) un vienu reizi trešajā nedēļā.

• **Vecmātes vai ģimenes ārsta praksē strādājošas medmāsas vai ārsta palīga (feldšera) veikta apskate mājās** – vienu reizi pirmajās trīs dienās pēc izrakstīšanas no dzemdību iestādes vai vienu reizi pirmajās sešās dienās pēc bērna dzimšanas, ja bērns dzimis plānotās ārpusstacionāra dzemdībās, un turpmāk vienu reizi 10 dienās.

Zīdaiņiem no 1 līdz 12 mēnešu vecumam profilaktiskās apskates ģimenes ārsta praksē paredzētas vienu reizi mēnesī pirmajā pusgadā un vienu reizi divos mēnešos otrajā pusgadā. Ja vizīte nenotiek, medmāsa vai ārsta palīgs apskata bērnu mājās (tas attiecas uz vizītēm līdz 12 mēnešu vecumam). **Bērnu** profilaktiskās apskates 13–24 mēnešu vecumā divas reizes gadā (15 un 18 mēnešu vecumā). No trīs gadu vecuma profilaktiskās apskates ģimenes ārsta praksē paredzētas vienu reizi gadā.

1 mēnesis – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana (svars, augums, galvas un krūšu apkārtmērs), kas tiek atzīmēts augšanas līknē, un klīniskā izmeklēšana (vispārējais stāvoklis, āda, refleksi, elpošana, sirdsdarbība, avotiņi, gūžas locītavas, muskuļu tonuss, acs sārtais reflekss, ārējie dzimumorgāni, zēniem sēklinieku palpācija un citi fizikālie parametri). Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Tiek uzsākta D3 vitamīna profilakse (400–800 SV 1–2 pilieni vienreiz dienā). Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas par barošanu, bērna attīstību, drošību, traumu profilaksi, uzvedību un ģimenes jautājumiem, režīmu, veselību, higiēnu, sociāliem jautājumiem, pasīvās smēķēšanas kaitīgumu, vecāku pielāgošanās, padomi.

2 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Tiek veikta vakcinācija – kombinētā vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem, garo klepu (DTaP1), poliomieliņu (IPV1), B tipa *Haemophilus influenzae* infekciju (Hib1) un B hepatītu (HB1) injekcija muskulī un pneimokoku infekciju (PCV1) injekcija muskulī. Papildus tiek rekomendēta vakcinācija pret rotavīrusu infekciju (RV1) ar 50% kompensāciju perorāli (pilieni iekšķīgi). Rotavīrusa vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. Informāciju par veiktajām potēm (nosaukums, sērijas numurs, derīguma termiņš) ieraksta pošu pasē (pošu pase atrodas

pie bērna vecākiem), kuru izsniedz dzemdību iestāde vai ģimenes ārsts, un tā nepieciešama vienmēr, kad tiek veikta vakcinācija. Turpina D3 vitamīna profilaksi.

3 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Turpina D3 vitamīna profilaksi.

4 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Tiek veikta vakcinācija – kombinētā vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem, garo klepu (DTaP2), poliomieliņu (IPV2), B tipa *Haemophilus influenzae* infekciju (Hib2) un B hepatītu (HB2) injekcija muskulī un pneimokoku infekciju (PCV2) injekcija muskulī. Papildus tiek rekomendēta vakcinācija pret rotavīrusu infekciju (RV2) ar 50% kompensāciju perorāli (pilieni iekšķīgi). Rotavīrusa vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. Turpina D3 vitamīna profilaksi.

5 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Turpina D3 vitamīna profilaksi.

6 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Tiek veikta vakcinācija – kombinētā vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem, garo klepu (DTaP3), poliomieliņu (IPV3), B tipa *Haemophilus influenzae* infekciju (Hib3) un B hepatītu (HB3) injekcija muskulī. Zīdaiņiem no 6 līdz 23 mēnešiem var uzsākt vakcināciju pret gripu ar 50% atlaidi – vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. Turpina D3 vitamīna profilaksi. Zobu struktūras pilnvērtīgai izveidei un kariesa profilaksei papildus var tikt nozīmēts fluors pilienos pa 0,5 mg (atbilst 0,25 mg fluora).

8 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Turpina D3 vitamīna un fluora (0,25 mg) profilaksi.

10 mēneši – ģimenesārstaapskatepraksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Turpina D3 vitamīna un fluora (0,25 mg) profilaksi.

12 mēneši – ģimenesārstaapskatepraksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tiek veikts tuberkulozes (BCG) rētas novērtējums. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā ris-

ka grupai (bieži slimojoši bērni ar akūtām respiratorām vīrusu infekcijām, bērniem ar hroniskām elpceļu slimībām, pneimonijām, bērni ar īpašām vajadzībām, bērni no sociāli nelabvēlīgām ģimenēm, bērni, kuri pēdējā laikā bieži mainījuši dzīvesvietu u.c.) un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta pēc BCG vakcīnas ievadīšanas.

Visiem bērniem obligāta oftalmologa (acu ārsts) apskate! Ieteicams stomatologs. Nepieciešams noteikt hemoglobīna līmeni asinīs. Pārējie izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. 12–15 mēnešu vecumā tiek veikta vakcinācija – kombinētā vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem, garo klepu (DTaP4), poliomieliņu (IPV4), B tipa *Haemophilus influenzae* infekciju (Hib4) un B hepatītu (HB4) injekcija muskulī un pneimokoku infekciju (PCV3) injekcija muskulī. Bērnam no 1 gada vecuma var uzsākt vakcināciju pret ērcu encefalītu (ĒE) ar 50% atlaidi līdz divu gadu vecumam; vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. Pirmajā gadā nepieciešamas divas vakcīnas devas ar 1–3 mēnešu intervālu (divas nedēļas pēc paātrinātās shēmas), trešā deva 6–12 mēnešus pēc pirmās devas, pirmā revakcinācija pēc trīs gadiem, un tad veic revakcināciju vienu reizi piecos gados. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Turpina fluora (0,25 mg) profilaksi.

Bērnu, kuru dzīvesvieta deklarēta teritorijās, kur ir visaugstākā saslimstība ar ērcu encefalītu (saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles centra datiem), bāreņus un bez vecāku gādības palikušos bērnus vakcinē pret ērcu encefalītu (valsts apmaksātu).

15 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Rekomendēta oftalmologa konsultācija, ja nav bijusi 12 mēnešu vecumā, un stomatologa konsultācija divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. 12–15 mēnešu vecumā tiek veikta vakcinācija – kombinētā vakcīna pret masalām, epidēmisko parotītu (cūciņām) un masaliņām (MPR1) subkutāni (injekcija zem ādas). Iespējams lietot kombinēto vakcīnu pret masalām, epidēmisko parotītu, masaliņām un vējbakām (*Variella1*). Var veikt vakcināciju pret gripu un ērcu encefalītu ar 50% atlaidi. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Turpina fluora (0,25 mg) profilaksi.

Turpinājums izdevuma „Ķekavas Novads” septembra numurā.

Rasa Dauškane

Atsauces: www.vmnvd.gov.lv, 5. pielikums pie MK noteikumiem Nr. 1046, Vadlīnijas „Bērnu veselības novērošana līdz 3 gadu vecumam”, 2001. gads, www.spkc.gov.lv

Profilaktiskās apskates un potes

Sākums izdevuma „Ķekavas Novads” augusta numurā.

Ģimenes ārsti savā praksē bieži vien saskaras ar to, ka pacienti nav pietiekami informēti par iespējām savas veselības uzlabošanai. Šoreiz runa būs par valsts apmaksātajām profilaktiskajām apskatēm un potēm gan mazajiem, gan lielajiem pacientiem.

15 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Rekomendēta oftalmologa konsultācija, ja tāda nav bijusi 12 mēnešu vecumā, un stomatologa konsultācija divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. 12–15 mēnešu vecumā tiek veikta vakcinācija – kombinēta vakcīna pret masalām, epidēmisko parotītu (cūciņām) un masaliņām (MPR1) subkutāni (injekcija zem ādas s/c). Iespējams lietot kombinēto vakcīnu pret masalām, epidēmisko parotītu, masaliņām un vējbakām (Varicella1). Var veikt vakcināciju pret gripu un ērcu encefalītu ar 50% atlaidi. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Turpina fluora (0,25 mg) profilaksi.

18 mēneši – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Rekomendēta oftalmologa konsultācija, ja tāda nav bijusi 12 mēnešu vecumā, un stomatologa konsultācija divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu un ērcu encefalītu ar 50% atlaidi. 17–24 mēnešu vecumā var veikt revakcināciju pret vējbakām (Varicella2) ar 50% atlaidi – vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Turpina fluora (0,25 mg) profilaksi.

2 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Stomatologa konsultācija divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Sāk lietot fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 0,25 mg.

3 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. **Obligāts oftalmologa (acu ārsta) apmeklējums visiem bērniem!** Stomatologa konsultācija divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Lieto fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 0,5 mg.

4–6 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Stomatologa konsultācija divas reizes gadā.

Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Lieto fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 0,5 mg.

7 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. **Obligāts oftalmologa (acu ārsta) un stomatologa apmeklējums visiem bērniem!** Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Tiek veikta vakcinācija – kombinēta vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem, garo klepu (DTaP5), poliomiēlītu (IPV5) i/m un kombinēta vakcīna pret masalām, epidēmisko parotītu (cūciņām) un masaliņām (MPR2) s/c. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Lieto fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 1 mg.

8–11 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Oftalmologa apmeklējums vienu reizi gadā, stomatologa apmeklējums divas reizes gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Lieto fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 1 mg.

12 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Oftalmologa un stomatologa konsultācija vienu reizi gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Meitenēm, kas dzimušas pēc 1997. gada 1. septembra, tiek veikta vakcinācija pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju (CPV1, pēc viena mēneša CPV2, pēc 6–12 mēnešiem CPV3). Tiek veikta vakcinācija pret masaliņām nevakcinētām vai nerevakcinētām meitenēm, izņemot tās, kuras pārslimojušas masaliņas un kurām diagnoze „masaliņas” apstiprināta seroloģiski (asins analizē laboratorijā). Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās. Lieto fluora saturošu zobu pastu vai fluora tabletes pa 1 mg.

14 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta. Oftalmologa un stomatologa konsultācija vienu reizi gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Tiek veikta vakcinācija – kombinēta vakcīna pret difteriju, stinguma krampjiem (Td 6) un poliomiēlītu (IPV6) i/m. Tiek veikta vakcinācija pret B hepatītu (HB) tikai tiem bērniem, kuri agrāk nav vakcināti (HB1, pēc viena mēneša HB2, pēc 6–12 mēnešiem HB3). Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās.

15–18 gadi – ģimenes ārsta apskate praksē: fiziskās attīstības novērtēšana un klīniskā izmeklēšana. Tuberkulīna tests (Mantū reakcija) jāveic vienu reizi gadā riska grupai un bērniem, kuriem nav izveidojusies rēta.

Oftalmologa un stomatologa konsultācija vienu reizi gadā. Izmeklējumi un speciālistu konsultācijas pēc vajadzības. Pārrunas un padomi. Var veikt vakcināciju pret gripu, ērcu encefalītu, A hepatītu. D3 vitamīnu lieto gada tumšajos mēnešos pilienos vai kopā ar zivju eļļu kapsulās.

Sporta ārsta profilaktiskās pārbaudes – bērniem ar paaugstinātu fizisko slodzi, ja bērni papildus pirmsskolas, pamatizglītības vai vidējās izglītības programmas apguvei apmeklē sporta treniņus (nodarbības) sporta izglītības iestādēs, sporta klubos vai sporta federācijās un nepiedalās sporta sacensībās.

Bērnam, uzsākot apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi, nepieciešams noformēt **medicīnisko karti (veidlapa 026/u)** pie sava ģimenes ārsta. Ja bērnam nav veikta profilaktiskā apskate, jāplāno vizīte pie ģimenes ārsta, un medicīnas kartes noformēšana tiek veikta vizītes laikā. Medicīnas kartē pievieno potēšanas kartes (veidlapa 063/u) kopiju, kurā atspoguļota informācija par veiktajām potēm. Noformētu medicīnas karti iesniedz pirmsskolas medicīnas iestādē, un tā tiek nodota medmāsai. Gadījumā, ja bērns nesāk apmeklēt bērnudārzu uzreiz pēc medicīnas kartes iesniegšanas, būs nepieciešama izziņa par to, ka bērns ir vesels, un tā derīga trīs dienas. Bērna medicīnas kartē tiek noformēta vienu reizi un tiek nodota bērnam līdz ar citu pirmsskolas izglītības iestādi gadījumā, ja notiek iestādes maiņa, un vēlāk uz skolu līdz 12. klases beigšanai. Medicīnas kartē tiek ierakstīti bērnudārzā veikto profilaktisko apskatu dati (augums, svars, asinsspiediens, redzes pārbaude), kā arī tiek uzglabātas izziņas par kavējumiem slimības dēļ un cita ar bērna veselību saistīta informācija. Pēc pirmsskolas izglītības iestādes beigšanas medicīnas kartē tiek izsniegta bērna vecākiem. Bērna sagatavošanai 1. klasei nepieciešama ģimenes ārsta profilaktiska apskate praksē, oftalmologa un stomatologa slēdziens par redzes funkciju un mutēs dobuma veselību (speciālistu konsultācijas vēlamas plānot savlaicīgi garo plānveida rindu dēļ). Ģimenes ārsts medicīnas kartē veic ierakstus par bērna veselības stāvokli, vakcināciju, kā arī ieteikumus un speciālus norādījumus.

Pieaugušajiem (virs 18 g.)

Vispārēja veselības pārbaude pienākas visiem pacientiem pēc 18 gadu vecuma reizi gadā, ja pacients gada laikā nav izmeklēts ar citām veselības problēmām. Ja nav sūdzību par veselību, pacients var pieteikties vizītē pie sava ģimenes ārsta uz profilaktisko apskati, kuras laikā ārsts veiks vispārēju veselības pārbaudi un izvērtēs, kādi izmeklējumi vai speciālistu konsultācijas pacientam nepieciešami.

Vakcinācija pret difteriju un stingumkrampjiem (Td) ir bezmaksas. To var saņemt pie sava ģimenes ārsta. Difterijas un stingumkrampju revakcinācija jāveic ik pēc 10 gadiem. Riska grupu pacientiem (medicīnas darbinieki, jauniešaucamie, policijas iestāžu operatīvie darbinieki, apkalpojošā sfērā strādājošie) revakcinācija jāveic vienu reizi piecos gados. Vairākām iedzīvotāju grupām 50% apmērā valsts apmaksā vakcīnu pret gripu (piemēram, cilvēkiem ar hroniskām slimībām, cilvēkiem no 65 gadu vecuma, grūtniecēm, bērniem vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem) – vakcīnas iegādei ģimenes ārsts izraksta īpašo recepti ar diferencētu apmaksu. Hemodialīzes slimniekus vakcinē pret B hepatītu (valsts apmaksāta vakcīna).

Bērņus un pieaugušos pēc saskares ar dzīvniekiem, kas ir slimi vai tiek turēti aizdomās par saslimšanu ar trakumsērgu, vakcinē pret trakumsērgu.

Dzemdības kakla vēža skrīnings – sievietēm no 25 līdz 70 gadiem. Reizi trijos gados sievietēm uz deklarēto dzīvesvietu tiek nosūtīts rakstisks uzaicinājums veikt onkocitoloģisko pārbaudi, kas jāņem līdzi vizītē pie ginekologa, jo tas apliecina, ka par onkocitoloģisko izmeklēšanu sievietei nav jāmaksā. Uzaicinājuma vēstulē norādītas deklarētajai dzīvesvietai tuvākās ārstniecības iestādes, kurās iespējams saņemt bezmaksas izmeklēšanu; pilnu iestāžu sarakstu var saņemt Nacionālajā veselības dienestā, kā arī interneta vietnē www.vmnvd.gov.lv, sadaļā „Veselības aprūpes pakalpojumi” / „Vēža savlaicīgas atklāšanas programma” / „Ārstniecības iestāžu saraksts”. Saņemot uzaicinājuma vēstuli, jānododas pie ginekologa, kas sniedz valsts apmaksātas konsultācijas. Vēroties pie ginekologa, kurš nav līgumattiecībās ar valsti, par ārsta apmeklējumu jāmaksā atbilstoši maksas pakalpojumu cenrādī, bet laboratoriskā izmeklēšana būs valsts apmaksāta.

Visā pasaulē dzemdības kakla vēzis ir otrs izplatītākais vēzis sievietēm vecumā no 15 līdz 44 gadiem. Dzemdības kakla onkocitoloģiskais skrīnings ir efektīvākā metode, kas palīdz agrīni noteikt dzemdības kakla šūnu izmaiņas un cilvēka papilomas vīrusa (CPV) infekciju.

Krūts vēža skrīnings – sievietēm no 50 līdz 69 gadiem. Reizi divos gados sievietēm uz deklarēto dzīvesvietu tiek nosūtīts rakstisks uzaicinājums veikt bezmaksas mamogrāfijas izmeklējumu. Uzaicinājuma vēstulē norādītas dzīvesvietai tuvākās ārstniecības iestādes, kurās iespējams saņemt bezmaksas izmeklēšanu. Pilns ārstniecības iestāžu saraksts pieejams interneta vietnē www.vmnvd.gov.lv, sadaļā „Veselības aprūpes pakalpojumi” / „Vēža savlaicīgas atklāšanas programma” / „Ārstniecības iestāžu saraksts”. Informāciju par mobilā mamogrāfa grafiku skat. www.vmnvd.gov.lv, sadaļā „Veselības aprūpes pakalpojumi” / „Vēža savlaicīgas atklāšanas programma” / „Mobilais mamogrāfs”. Informācija par mamogrāfijas iespējām Ķekavā pieejama interneta vietnē www.kekava.lv, sadaļā „Noderīgi” / „Veselība” / „Pašvaldības aģentūra „Ķekavas ambulānce” / „Ziņojumu dēlis”.

Krūts vēzis ir visizplatītākā vēža forma sievietēm. Ļaundabīgo audzēju savlaicīgi diagnosticējot, iespējama krūts vēža sekmīga un pilnīga izārstēšana.

Zarnu vēža skrīnings – gan sievietēm, gan vīriešiem no 50 līdz 74 gadu vecumam izmeklēšanu apmaksā valsts. Reizi gadā pie sava ģimenes ārsta iespējams saņemt testa komplektu slēpto asiņu izmeklēšanai fēcēs mājās apstākļos, kā arī informāciju par testa veikšanu. Šo testu iespējams veikt arī laboratorijā, ja pacientam ir ģimenes ārsta nosūtījums. Tievās un resnās zarnas vēzis ir viens no visbiežāk sastopamajiem vēža veidiem (aptuveni 10% no visiem vēža gadījumiem). Izmeklējums nepieciešams tādēļ, ka zarnu vēzis nerada specifiskas sūdzības. Vēzis, zarnai sabrūkot, rada asiņainus piejaukumus izkārnījumos, taču tie nav saskatāmi ar aci, bet tikai mikroskopiski. Pacienti nereti slimību nepamanā līdz pat tās pēdējai stadijai. Vairāk nekā puse saslimšanas gadījumu tiek diagnosticēti novēloti.

Atsauces:

www.vmnvd.gov.lv

Ministru kabineta noteikumu Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība” 5. pielikums

Vadlīnijas „Bērna veselības novērošana līdz trīs gadu vecumam” (2001. gads)

www.spkc.gov.lv

Rasa Dauškane